

Abstrakt

Mokřady představují významná centra biologické rozmanitosti, zároveň jsou však pod extrémním tlakem lidských aktivit, které způsobily v řadě případů jejich úplný zánik, případně výrazné zhoršení podmínek pro živé organismy. Je proto otázkou, jaké způsoby péče jsou pro ně nejvhodnější. V mé práci se z tohoto důvodu zabývám managementem mokřadů a jeho vlivem na populace mokřadních druhů ptactva v podmínkách Evropy, protože ucelený přehled výsledků studií o této problematice dosud chybí. Konkrétně se zaměřuji na sečení, pastvu, vypalování, zásahy do terénu, velkoplošnou obnovu, kontrolu predace, územní ochranu a bezzásahovost.

Management vyžaduje většina evropských mokřadů a nejčastěji se provádí formou pastvy a sečení. Každý z těchto typů se hodí pro poněkud odlišné podmínky, ale jsou velmi dobře kombinovatelné. Sečení a pastvu lze doporučit vzhledem k jejich málo invazivní povaze, vysoké úspěšnosti po uplatnění správných intervalů odstraňování biomasy a možnosti spolupráce se zemědělci. Naopak vypalování není na území střední Evropy v praxi dostatečně vyzkoušené a výsledky studií ukazují spíše negativní dopady. Zásahy do terénu ve formě kanálů pro regulaci vod jsou velmi slibným managementem a studie, které se tímto typem zásahů zabývaly, se shodují na tom, že velmi dobře zmírňují nepříznivé dopady nepřírodních vodních režimů, které se i ve střední Evropě stupňují. Celkové obnovy mokřadů, které též reagují na nepřírodné vodní režimy a znečištění, jsou zatím s ohledem na mokřadní ptactvo spíše neúspěšné. To je zapříčiněno tím, že tyto finančně velmi náročné projekty nejsou primárně zaměřeny na mokřadní ptactvo, a proto ohroženým druhům, které potřebují speciální podmínky, obnovené mokřady často nevyhovují. Nicméně s vhodně připraveným prostředím pro mokřadní ptactvo by tento management byl úspěšnější než zásahy maloplošné. Chráněná území se v mokřadech často vyhlašují, ale mohou být úspěšná jen v případě, že se kontroluje i jejich okolí, aby se předcházelo dalšímu znečištění, či v kombinaci s jiným typem managementu. Kontrola predace, primárně invazivních druhů, je velmi kontroverzní management z etického hlediska. Nicméně předejít drastickým řešením ve formě aktivního lovu by se dalo reintrodukcí vyhynulých vrcholových predátorů. Pro úspěch bezzásahovosti je potřeba absence znečištění primárního i sekundárního, což je v podmínkách střední Evropy prakticky nemožné. Úspěch zaznamenaly pouze oblasti, které byly dlouhodobě vylidněné, či oblasti s extrémními podmínkami, které neovlivňuje sekundární znečištění ve formě splachu živin z lidských činností a nevyskytují se na nich dominantní druhy vegetace, jako jsou křoviny či rákos.

Pro podmínky České republiky lze na základě jednotlivých studií doporučit pastvu a sečení ve vhodné intenzitě a zavedení nástrojů, které budou v mokřadech regulovat výšku vodní hladiny. Vhodné je tyto typy managementu aplikovat v chráněných územích, kdy ochrana vytváří pro jejich

použití dobré legislativní i praktické podmínky. Naopak jako obtížně aplikovatelné se jeví vypalování, kontrola predace a bezzásahovost.